

سرشناسه: داودی، عارفه، ۱۳۵۳-
 عنوان قراردادی: صحیفه سجادیه. فارسی. برگزیده. شرح
 عنوان و نام پدیدآور: بینامتنیت قرآن کریم و صحیفه سجادیه / عارفه داودی، فتحیه فتاحی زاده
 مشخصات نشر: قم: مؤسسه فرهنگی طه، کتاب طه، ۱۳۹۸
 مشخصات ظاهری: ۱۱۲ ص: ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س م
 شابک: ۸-۳۸-۵۳۳۴-۶۰۰-۹۷۸
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یادداشت: کتابنامه
 یادداشت: کتاب حاضر در اصل پایان نامه کارشناسی ارشد مؤلف با عنوان «تجلی قرآن کریم
 در دعای اول تا هفتم صحیفه سجادیه با رویکرد بینامتنی» از دانشگاه الزهراء (ع) است.
 موضوع: علی بن حسین (ع)، امام چهارم، ۳۸ - ۹۴ ق. صحیفه سجادیه - جنبه های قرآنی
 موضوع: Ali ibn Hosayn, Imam IV, Sahifeh Sajadieh - Koranic Aspects
 موضوع: علی بن حسین (ع)، امام چهارم، ۳۸ - ۹۴ ق. صحیفه سجادیه - نقد و تفسیر
 موضوع: Ali ibn Hosayn, Imam IV, Sahifeh Sajadieh - Criticism and interpretation
 موضوع: علی بن حسین (ع)، امام چهارم، ۳۸ - ۹۴ ق. دعاها - نقد و تفسیر
 موضوع: Ali ibn Hosayn, Imam, IV. Prayers - Criticism, interpretation, etc.
 شناسه افزوده: فتاحی زاده، فتحیه، ۱۳۴۳ -
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۸ ۳۰۴۲۳۳۴ ص ۶۸ / ۱ / ۲۶۷ BP
 رده بندی دیویی: ۲۹۷ / ۷۷۲
 شماره کتاب شناسی ملی: ۵۴۴۶۴۷۶

© همه حقوق این اثر محفوظ است.

هر گونه تکثیر، انتشار، اقتباس و تلخیص یا ترجمه همه یا بخشی از
 این کتاب به هر صورت (چاپ، کپی، صوت، تصویر، انتشار در فضای
 مجازی) بدون اجازه کتبی ناشر و نویسنده ممنوع است و به موجب
 «قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان» پیگرد قانونی دارد.
 نقل مطلب از این کتاب در حد متعارف و با ذکر منبع مجاز است.

بینامتنیت قرآن کریم و صحیفه سجادیه

عارفه داودی - فتحیه فتاحی زاده

مطالعات قرآنی ۱

این کتاب برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد عارفه داودی با عنوان «تجلی قرآن کریم در دعای اول تا هفتم صحیفه سجاده با رویکرد بینامتنی» به راهنمایی خانم دکتر فتحیه فتاحی‌زاده است که در تاریخ ۱۳۹۵/۱۰/۱۵ در دانشگاه الزهراء ع.ا.ه دفاع شده است.

بینامتنیت قرآن کریم و صحیفه سجاده

عارفه داودی - فتحیه فتاحی‌زاده

ناشر: کتاب طه

چاپ اول: تابستان ۱۳۹۸

شمارگان: ۷۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۳۳۴-۳۸-۸

مدیر تولید: محمد تنها

بازخوانی: محمد فیروزیان

صفحه آرایی: زهرا سادات موسوی‌فر

طراح جلد: معصومه کرم‌پور

چاپ و صحافی: مشعر

قم: بلوار معلم، مجتمع ناشران، طبقه سوم، واحد ۳۱۴، انتشارات کتاب طه

دفتر انتشارات ۰۲۵ ۳۷۷ ۴۴ ۶۲۴

دورنویس ۰۲۵ ۳۷۷ ۴۳ ۶۲۴

فروشگاه مرکزی (کتابسرای طه) ۰۲۵ ۳۷۸ ۴۸ ۳۲۶

🌐 ketabtaha.com

📖 tahabooks

✉ ketabtaha@gmail.com

📷 [ketabtaha](https://www.ketabtaha.com)

فهرست مطالب

۷	تقدیر و تشکر
۹	مقدمه
۱۱	فصل اول: تمهیدات
۱۴	بسترو زمینه شکل‌گیری صحیفه سجاده
۱۸	صحیفه سجاده
۱۹	سند صحیفه
۲۱	متن صحیفه
۲۴	چرایی تجلی قرآن کریم در صحیفه سجاده
۲۶	مفهوم و پیشینه بینامتنیت
۳۰	ارکان بینامتنیت
۳۰	انواع روابط بینامتنی
۳۱	یادکرد آیات قرآن در صحیفه سجاده: روابط بینامتنی
۳۳	فصل دوم: بینامتنیت ساختاری
۳۳	بینامتنیت ساختاری کامل متنی
۳۴	توصیف فرشتگان
۳۸	توصیف پیروان راستین
۳۹	معاداندیشی
۴۳	کمال‌یابی
۴۵	بینامتنیت ساختاری کامل تبدیلی
۴۶	توصیف پروردگار
۵۴	توصیف فرشتگان

۵۹	نکوداشت رسول اکرم صلی الله علیه و آله
۶۲	توصیف مقربان الاهی
۶۴	معاداندیشی
۶۶	تکلیف محوری
۶۷	یادآوری تکالیف دینی
۶۸	هدف از آفرینش شب و روز
۷۱	فصل سوم: بینامتنیت واژگانی
۷۱	وام‌گیری
۷۲	توصیف پروردگار
۷۴	توصیف مقربان الاهی
۷۵	برآیندسازی
۷۵	توصیف پروردگار
۷۵	توصیف فرشتگان
۷۷	نکوداشت رسول اکرم صلی الله علیه و آله
۷۹	فصل چهارم: بینامتنیت مضمونی
۸۰	توصیف پروردگار
۹۱	توصیف فرشتگان
۹۲	نکوداشت رسول اکرم صلی الله علیه و آله
۹۵	توصیف پیروان راستین
۱۰۳	نتیجه‌گیری
۱۰۵	فهرست منابع
۱۱۲	نمایه

تقدیر و تشکر

اَلْهٰی... فَكَيْفَ لِيْ بِتَحْصِيْلِ الشُّكْرِ،
وَشُكْرِىْ اِيَّاكَ يَفْتَقِرُ اِلٰى شُكْرِىْ،
فَكُلَّمَا قُلْتُ لَكَ الْحَمْدُ،
وَجَبَّ عَلٰى لَدِيْكَ اَنْ اَقُوْلَ لَكَ الْحَمْدُ؛

(مناجات الشاکرین امام سجّاد علیه السلام: بند ۲)

خداوندا... چگونه شکر تو توانم گزارد
که شکر من تو را موجب شکر دیگری است؛
پس هر چه بگویم لَکَ الْحَمْد باید برای این کلام باز لَکَ الْحَمْد بگویم.

این همه لطفِ خواجه با بندگی مَجَاز ماست
ار به حقیقت آن بود خواجه به ما چه ها کند!

مقدمه

صحیفه سجاده از کتاب‌های ارزنده معرفتی و معتبر میراث شیعی است. این کتاب عظیم الشان که آن را «أخت القرآن»^۱ نامند، شامل ۵۴ دعا است. این مجموعه دعا که آن را دایرة المعارف علوم بشری می‌نامند،^۲ دریای بی‌کرانی از علوم الهی، اخلاقی، اعتقادی، سیاسی، فرهنگی و دستورالعمل‌های انسان‌ساز است؛ اما به سبب ناشناخته ماندن دو راوی نخست آن، متوکل بن هارون و عمیر بن متوکل، نمی‌توان سند آن را از دیدگاه علم رجال صحیح خواند.^۳ راهکار شناخته شده برای تقویت چنین احادیثی، گردآوری قرینه‌هایی است که متن را تقویت کند و نسبت کتاب به گوینده را محکم‌تر نماید؛ یکی از قرینه‌ها عرضه دعا‌های صحیفه سجاده به قرآن کریم است؛ لذا این نوشتار به بررسی دعای اول تا هفتم با رویکرد بینامتنی می‌پردازد و پس از ارزیابی دعا بر اساس اصول و قواعد این نظریه، بر آن است تا میزان اثرپذیری آن را از آیات تبیین کند و اثربخشی ادعیه توسط کلام الهی را در بالاترین سطح بینامتنیت یعنی به کارگیری الفاظ و معنا در بافتی نو و فضایی جدید برای خوانندگان به تصویر کشد؛ تا از این طریق بر درستی انتساب این ادعیه به حضرت سیدالسااجدین دست یابد.

۱. آقا بزرگ تهرانی، محمدحسن، الذریعة إلى تصانیف الشيعة، ج ۱۵، ص ۱۸.

۲. رنجبر، محسن، بررسی نقش امام سجاده علیه السلام در رهبری شیعه پس از واقعه کربلا، ص ۴۹.

۳. غلامعلی، احمد، «قرآن و صحیفه؛ دورنمایه‌های مشترک»، علوم حدیث، س ۱، بی‌تا، ش ۳، ص ۱۱۹.

در فصل اول، چهارچوب نظری پژوهش، معرفی صحیفه و شرایط شکل‌گیری آن و علت روی‌آوری حضرت به مطاوی قرآنی، مؤلفه‌های کلی بینامتنیت، یعنی مفهوم و پیشینه بینامتنیت و انواع و ارکان آن بیان شده است. در این فصل سعی شده که با طرح برخی مباحث مرتبط با روش بینامتنی که در این اثر مورد نیاز است، فضای کلی روش تحقیق روشن گردد.

در فصل دوم، هفت دعای اول صحیفه سجادیه در موضوعات خاص، طبقه‌بندی شده و انواع روابط بینامتنی این دعاها با قرآن کریم مورد بررسی قرار گرفته است. حتی المقدور سعی شد اختلاف میان تعبیر حضرت علیه السلام در صحیفه با قرآن کریم تبیین گردد تا از این رهگذر افق معنایی جدیدی از دعاها ارائه شود. شایان ذکر است که ترجمه آیات برگرفته از قرآن کریم با ترجمه محمد مهدی فولادوند و ترتیب بندهای دعا از کتاب ترجمه و شرح صحیفه کامله سجادیه علامه شعرانی است.